

**बालकांसाठी चाचा नेहरु बाल
महोत्सवास मान्यता देणेबाबत.**

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग,
शासन निर्णय, क्र.बालगृ-२०१२/प्र.क्र.१६४/का-३,
नविन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
सादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक : ०४ डिसेंबर, २०१२.

चाचा : १. महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय, क्र.संकीर्ण-२००१/प्र.क्र.१४२/
का-३, दि.१६.३.२००२.

प्रस्तावना : महिला व बाल विकास विभागांतर्गत शासकीय व स्वयंसेवी (अनुदानित व विना अनुदानित) संस्थांमधील बालकांसाठी क्रिडा समारंभ व बाल मेळावे आयोजित करणेबाबत उपरोक्त क्र.१ नुसार मार्गदर्शक सूचना व तरतूद केलेली आहे. सदरचा शासन निर्णय १० वर्षांपूर्वीचा असल्याने व सद्यःस्थितीच्या महागाई निर्देशांकानुसार सर्वच बाबींवरील खर्च वाढल्याने उपरोक्त शासन निर्णय अधिक्रमित करून, पुढीलप्रमाणे कार्यक्रमाच्या वाढीव तरतूदींना या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

शासन निर्णय : राज्यातील सर्व मुले व प्राधान्याने बाल कल्याण क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या शासकीय / स्वयंसेवी संस्थांमध्ये पुनर्वसनासाठी दाखल झालेल्या अनाथ, निराधार, उन्मार्गी मुलांमधील सुप्त गुणांना वाव देऊन त्यांच्यात एकमेकांविषयी बंधुभाव, सांघिक भावना निर्माण होण्यासाठी दरवर्षी ३५ जिल्ह्यांमध्ये ६ विभागीय स्तरावर प्रत्येक नोव्हेंबर महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात चाचा नेहरु बाल महोत्सव आयोजित करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

२. बाल मेळाव्याचे स्वरूप, नियम, पात्रता कार्यपद्धती, खर्चाची मर्यादा इ. बाबतची नियमावली यासोबतचे विवरणपत्र अ, व ब, नुसार राहिल.

३. यावरील खर्च मागणी क्र.एक्स-१, २२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण, ०२-समाजकल्याण, ००१-संचालन व प्रशासन, (०१) (०५) जनजागृती, प्रसिध्दी, प्रशिक्षण आणि मूल्यमापन (२२३५-ए-१०१) या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकावा व सन २०१२-१३ यावर्षी मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा व तो विहित मर्यादेतच ठेवण्यात यावा.

४. याकरीता प्रत्येक जिल्ह्याच्या ठिकाणी जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी व विभागीय ठिकाणी विभागीय उप आयुक्त / विभागीय महिला व बाल विकास अधिकारी यांना आहंरण व संवितरण अधिकारी आणि नियंत्रक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५९५/१२/व्यय-६, दिनांक ०९.११.१२ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून, त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१२१२०११७४५५०६५३० असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(व. बा. चव्हाण)

शासनाचे उप सचिव

प्रति,

मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (महिला व बाल विकास) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.

महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता)/ (लेखा परिक्षा)/, महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.

आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे

वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.

जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे.

सर्व उप आयुक्त (महिला विकास), महिला व बाल विकास आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

सर्व विभागीय महिला व बाल विकास अधिकारी,

सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी.

निवड नस्ती/का-३

(शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग क्र.बालगू-२०१२/प्र.क्र.१६४/का-३,
दिनांक ०४/१२/२०१२ सोबतचे विवरणपत्र)

विवरणपत्र अ
बाल मेळावे आयोजित करण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे

अ.क्र.	बाबी	तपशिल
१	संक्षिप्त शिर्षक आणि व्याप्ती	यांना बालकांसाठी असलेल्या बाल मेळाव्याची मार्गदर्शक तत्त्वे असे संबोधण्यात यावे. ही मार्गदर्शक तत्त्वे महाराष्ट्र राज्यातील सर्व जिल्ह्यांसाठी लागू राहतील.
२	उद्दिष्ट	राज्यातील सर्व मुले प्राधान्याने बाल कल्याण क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या शासकीय / स्वयंसेवी संस्थांमध्ये पुनर्वसनासाठी दाखल झालेल्या अनाथ, निराधार, उन्मागीं मुलांमधील सुप्त गुणांना बाब देऊन त्यांच्यात एकमेकांविषयी बंधुभाव, सांघिक भावना निर्माण करणे.
३	पात्रता	<p>बाल मेळावे :-</p> <p>(१) बाल मेळाव्यात राज्यातील सर्व बालके व प्राधान्याने शासकीय / स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या शासन मान्य संस्थांतील (उदा. निरिक्षणगृहे, बालगृहे, बालसदन, अनाथालये, बालकाश्रम इ.) मुलांना भाग घेता येईल.</p> <p>(२) दरवर्षी तीन दिवसांचा एक बाल मेळावा सर्वसाधारणपणे नोव्हेंबर महिन्याच्या दुसऱ्या आठवड्यात आयोजित करण्यात येईल. हा बाल मेळावा प्रत्येक जिल्ह्याच्या ठिकाणी व ६ विभागीय स्तरावर आयोजित करण्यात येईल.</p> <p>(३) बाल मेळाव्यात सहभागासाठी मुलांची जात, धर्म व पंथ इ. गोष्टींचा विचार करण्यात येऊ नये.</p> <p>(४) बाल मेळाव्यासाठी शासकीय व स्वयंसेवी अशा एकूण ३५ संस्थांमधील प्रत्येकी १५ अशी एकूण ५२५ मुले सहभागी होतील.</p> <p>तर संस्थेबाहेरील ५०० मुले सहभागी होतील.</p> <p>(५) बाल मेळाव्यात सहभागी होणाऱ्या मुलांच्या व्यवस्थापनासाठी ३५ संस्थांतील प्रत्येकी १० याप्रमाणे एकूण ३५० कर्मचारी सहभागी होतील.</p> <p>(६) बाल मेळाव्यामध्ये खो-खो, कबड्डी, १०० मीटर धावणे, ४०० मीटर रिले व व्हॅलीबॉल, कॅरम, उंच उडी, लांब उडी, थो वॉल, गोळा फेक, भासा फेक, बुध्दीबळ, क्रिकेट (१० बटर्फे) अशा क्रिडा स्पर्धा तसेच भक्कत्व, कविता वाचन, निबंध, चित्रकला, समुह गीत, हस्ताक्षर, शुद्धलेखन अशा इतर स्पर्धा आयोजित करण्यात येतील.</p> <p>(७) मुलांमध्ये आदर, प्रेम निर्माण होऊन त्यांच्यातील कला गुणांना बाब मिळेल, याकरीता प्रत्येक जिल्हा स्तरावर उपलब्ध अशा स्थानिक स्वरूपाचे करमणुकीचे कार्यक्रम आयोजित करण्यात यावेत.</p>

४	अधिकार	बालकांसाठी बाल मेळाव्याच्या आयोजनाचे सर्व अधिकार आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांना राहतील.
५	खर्चाची मर्यादा	बाल मेळाव्यासाठी एकूण खर्च रु.२,०९,९५,०००/- (रुपये दोन कोटी नऊ लक्ष पंध्याण्णव हजार फक्त)
६	प्रवास खर्च	<p>(१) शासकीय संस्थांमधील मुलांचा व कर्मचाऱ्यांचा येण्या-जाण्याचा खर्च शासनाभार्फत करण्यात येईल. बाल मेळाव्यात ज्या अशासकीय संस्थांचा सहभाग होईल, त्या संस्थेने त्यांच्या संस्थेच्या मुलांचा व कर्मचाऱ्यांचा येण्या-जाण्याचा सर्व खर्च करावा.</p> <p>(२) ज्या संस्थेतील मुले बाल मेळाव्यात भाग घेतील, त्या मुलांची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित संस्थेची राहिल.</p> <p>(३) संस्थेबाहेरील मुलांची जबाबदारी जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांची असेल.</p> <p>(४) विभागीय स्तरावर होणाऱ्या कार्यक्रमासाठी बालकांना ने-आण करण्यासाठीचा वाहतूक खर्च सदर रक्कमेत अंतर्भूत आहे.</p>
७	पारितोषिक	<p>(१) क्रिडा स्पर्धा व इतर स्पर्धासाठी देण्यात येणारी पारितोषिके रोख स्वरूपात न देता ढाल, स्मृतीचिन्ह आणि प्रशस्तीपत्र या स्वरूपात देण्यात येतील.</p> <p>(२) बाल मेळाव्यातील सर्व मुलांना सहभागासाठी प्रशस्तीपत्र आणि स्मृतीचिन्ह देण्यात येतील.</p>
८	खर्चाची कार्यपद्धती	बाल मेळाव्यासाठी होणारा खर्च विवरणपत्र ब मधील मार्गदर्शनानुसार करावा.

*****

(शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग क्र.बालगृ-२०१२/प्र.क्र.१६४/का-३,
दिनांक ०४/१२/२०१२ सोबतचे विवरणपत्र)

विवरणपत्र व

बाल मेळाव्यासाठी येणाऱ्या खर्चाबाबत मार्गदर्शक सूचना.

खर्चाचा तपशिल.

अ.क्र.	बाब	जिल्हा	विभाग
१	भोजन व नाश्ता		जिल्हा खर्चाच्या २०% जादा
	(अ) सरासरी ३५ संस्था X १५ बालके = ५२५ X रु १००/- प्रतिदिन X ३ दिवस. संस्थेबाहेरील ५०० बालके X रु.१०० X ३ दिवस	१५७५०० १५०००० ३०७५००	३६९०००
	(ब) सरासरी ३५ संस्था X १० कर्मचारी = ३५० X रु.१००/- प्रतिदिन X ३ दिवस	१०५०००	१२६०००
२	पारितोषिके		
	बाल मेळाव्यांतर्गत क्रिडा व इतर स्पर्धांमधील विजेत्यांसाठी देण्यात येणाऱ्या पारितोषिकांमधील सांघिक स्वरूपात ढाल व स्मृतीचिन्हे आणि व्यक्तिगत स्वरूपातील स्मृतीचिन्हे व प्रशस्तीपत्रे यासाठी येणारा खर्च भागविण्यासाठी तसेच स्पर्धेच्या आयोजनासाठी येणारा खर्च यांचा अंतर्भाव राहिल. आयोजनाच्या खर्चात स्पीकर व्यवस्था, मंडप, मंच, इत्यादी या खर्चाचा अंतर्भाव राहिल.	८७५००	८७५००
	एकूण खर्च	५०००००	५८२५००
	एकूण खर्च	३५ जिल्ह्यांसाठी एकूण रु.१,७५,००,०००/-	६ विभागांसाठी एकूण रु.३४,९५,०००/-

वरील १ व २ मधील खर्चात अंतर्गत समायोजन करण्याचे अधिकार आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांना राहतील. मात्र एकूण खर्चाची मर्यादा रु.२,०९,९५,०००/- इतकी राहिल.

*****

